Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 15. novembra 2018*

„Predhodno odločanje – Uredba (ES) št. 1008/2008 – Člen 2, točka 18 – Člen 23(1) – Prevoz – Skupna pravila za opravljanje zračnih prevozov v Evropski uniji – Informacije – Navedba končne cene – Vključitev letalske prevoznine v končno ceno – Obveznost navedbe letalskih prevoznin v eurih ali lokalni valuti – Izbira ustrezne lokalne valute – Navezne okoliščine“

V zadevi C-330/17,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija) z odločbo z dne 27. aprila 2017, ki je prispela na Sodišče 2. junija 2017, v postopku

Verbraucherzentrale Baden-Württemberg eV

proti

Germanwings GmbH,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik Sodišča v funkciji predsednika petega senata, F. Biltgen (poročevalec) in E. Levits, sodnika,

generalni pravobranilec: H. Saugmandsgaard Øe,

sodni tajnik: C. Strömholm, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 19. aprila 2018,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Verbraucherzentrale Baden-Württemberg eV B. Stillner, Rechtsanwalt,

– za Germanwings GmbH P. Baukelmann in N. Tretter, Rechtsanwälte,

– za Evropsko komisijo W. Mölls in F. Wilman, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 28. junija 2018

izreka naslednjo

* Jezik postopka: nemščina.

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 2, točka 18, in člena 23(1) Uredbe (ES) št. 1008/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. septembra 2008 o skupnih pravilih za opravljanje zračnih prevozov v Skupnosti (UL 2008, L 293, str. 3).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Germanwings GmbH in Verbraucherzentrale Baden-Württemberg eV (združenje potrošnikov zvezne dežele Baden-Württemberg, Nemčija) (v nadaljevanju: Verbraucherzentrale), ker je družba Germanwings letalske prevoznine za let iz Londona (Združeno kraljestvo) v Stuttgart (Nemčija) navedla v britanskih funtih.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba št. 1008/2008

3 V uvodni izjavi 16 Uredbe št. 1008/2008 je navedeno:

„Stranke bi morale imeti možnost učinkovite primerjave cen zračnih prevozov različnih letalskih prevoznikov. Zato bi morale končne cene, ki naj jih plača stranka za zračne prevoze za potovanja iz Skupnosti označevati končno ceno, vključno z vsemi davki, prispevki in pristojbinami. Letalske prevoznike Skupnosti se tudi spodbuja, da prikažejo končno ceno za zračne prevoze iz tretjih držav v Skupnost.“

4 Člen 1 te uredbe, naslovljen „Predmet urejanja“, v odstavku 1 določa:

„Ta uredba ureja licenciranje letalskih prevoznikov Skupnosti, pravice za opravljanje zračnih prevozov letalskih prevoznikov Skupnosti znotraj Skupnosti in določanje cen zračnih prevozov znotraj Skupnosti.“

5 Člen 2 navedene uredbe, naslovljen „Opredelitev pojmov“, določa:

„Za namene te uredbe:

[…]

(18) ‚letalske prevoznine‘ pomenijo cene, izražene v eurih ali lokalni valuti, ki jih morajo plačati potniki letalskim prevoznikom ali njihovim zastopnikom ali drugim prodajalcem kart za zračni prevoz zadevnih potnikov, in kakršne koli pogoje, pod katerimi te cene veljajo, vključno s plačili in pogoji, ki so ponujeni agenciji in drugim pomožnim službam“.

6 Člen 22 navedene uredbe, naslovljen „Prosto določanje cen“, v odstavku 1 določa:

„Ne glede na člen 16(1) letalski prevozniki Skupnosti in, na podlagi vzajemnosti, letalski prevozniki tretjih držav prosto določajo letalske prevoznine in tarife za letalske prevoze v Skupnosti.“

7 Člen 23 Uredbe št. 1008/2008, naslovljen „Obveščanje in enaka obravnava“, v odstavku 1 določa:

„Letalske prevoznine in tarife, ki so na voljo javnosti, zajemajo pogoje, ki veljajo, kadar so ponujene ali objavljene v kakršni koli obliki, vključno na spletu, za zračni prevoz z letališč na ozemlju držav članic, za katere velja Pogodba. Končna cena letalske prevoznine in tarife je vedno navedena in označuje ceno, ki se plača, z vsemi davki, prispevki, dodatnimi dajatvami in pristojbinami, ki so neizogibni in predvidljivi v času objave. Poleg navedbe končne cene, je navedeno vsaj še naslednje:

(a) letalska prevoznina ali tarifa;

(b) davki;

(c) letališke pristojbine; in

(d) ostali prispevki, dodatne dajatve ali pristojbine, zlasti tiste, povezane z varnostjo ali gorivom;

če so bile postavke iz točk (b), (c) in (d) dodane letalskim prevozninam ali tarifam. Možnost doplačila se sporoči na jasen, pregleden in nedvoumen način ob začetku kupovanja vozovnic, kupec pa sam izbere možnost doplačila.“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

8 Družba Germanwings je letalski prevoznik s sedežem v Nemčiji.

9 V začetku septembra 2014 je stranka iz Nemčije na spletni strani www.germanwings.de, ki jo upravlja družba Germanwings, rezervirala let iz Londona v Stuttgart.

10 Na tej strani je bila prevoznina za ta let navedena izključno v britanskih funtih. Poleg tega je po rezervaciji vozovnice za ta let stranka prejela račun, na katerem so bili ta prevoznina in drugi stroški izraženi v britanskih funtih.

11 Ker je Verbraucherzentrale menilo, da ta praksa pomeni nepošteno ravnanje in da bi letalske prevoznine morale biti navedene v eurih, je to združenje, ki ga je o tem obvestila omenjena stranka, proti družbi Germanwings vložilo opustitveno tožbo pri Landgericht Köln (deželno sodišče v Kölnu, Nemčija), ki ji je slednje ugodilo.

12 Družba Germanwings je zoper odločbo tega sodišča vložila pritožbo pri Oberlandesgericht Köln (višje deželno sodišče v Kölnu, Nemčija), ki ji je bilo ugodeno, z obrazložitvijo, da Uredba št. 1008/2008 letalskim prevoznikom ne prepoveduje navajati letalskih prevoznin v valuti, ki ni euro.

13 Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija), pri katerem je bila vložena revizija zoper sodbo, izdano v pritožbenem postopku, meni, da je rešitev spora o glavni stvari odvisna od razlage člena 23(1) in člena 2, točka 18, Uredbe št. 1008/2008.

14 Predložitveno sodišče se sprašuje, prvič, ali je treba člen 23(1) navedene uredbe razlagati tako, da morajo biti letalske prevoznine za lete znotraj Skupnosti – če niso navedene v eurih – izražene v določeni lokalni valuti, ali pa lahko letalski prevozniki sami izberejo upoštevno lokalno valuto.

15 Predložitveno sodišče poudarja, da je trditev, da lahko letalski prevozniki prosto izberejo, v kateri lokalni valuti bodo navedli letalske prevoznine, *a priori* na eni strani podkrepljena s tem, da člen 23(1) Uredbe št. 1008/2008 ne določa obveznosti navedbe letalskih prevoznin v določeni valuti, in na drugi strani z besedilom člena 22(1) navedene uredbe, ki določa, da letalski prevozniki načeloma prosto določajo svoje letalske prevoznine za letalske prevoze v Skupnosti. Vendar pa predložitveno sodišče

meni, da bi bil cilj Uredbe št. 1008/2008, ki je v skladu z njeno uvodno izjavo 16 strankam omogočiti učinkovito primerjavo cen zračnih prevozov različnih letalskih prevoznikov, ogrožen, če bi bila letalskim prevoznikom dana taka diskrecijska pravica.

16 Drugič, če bi Sodišče menilo, da bi letalske prevoznine – če niso izražene v eurih – morale biti navedene v vnaprej določeni lokalni valuti, se predložitveno sodišče v bistvu sprašuje o razlagi pojma „lokalna valuta“ iz člena 2, točka 18, navedene uredbe, zlasti kadar letalski prevoznik, ki ima svoj sedež v državi članici, stranki ponuja let na spletu in je kraj odhoda tega leta na ozemlju druge države članice, katere valuta ni euro.

17 Po mnenju predložitvenega sodišča obstaja več lokalnih valut, ki bi lahko bile v zvezi s tem upoštevne, in sicer valuta, ki je zakonito plačilno sredstvo v državi članici, na ozemlju katere ima letalski prevoznik sedež; valuta, ki je zakonito plačilno sredstvo v državi članici, kjer je stranka; valuta, na katero napotuje „vrhnja domena spletne strani, na kateri je objavljena ponudba letalskega prevoznika“; ali valuta, ki je zakonito plačilno sredstvo v državi članici kraja odhoda zadevnega leta.

18 Predložitveno sodišče meni, da bi bila najbolj skladna s ciljem, ki se dosega z Uredbo št. 1008/2008, izbira valute, ki je zakonito plačilno sredstvo v državi članici odhodnega kraja zadevnega leta. Poleg tega poudarja tudi, da letalski prevozniki običajno uporabljajo to valuto. Vendar naj Sodišče glede tega še ne bi odločilo.

19 V teh okoliščinah je Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali morajo biti letalske prevoznine za letalske prevoze v Skupnosti na podlagi člena 23(1), drugi in tretji stavek, Uredbe št. 1008/2008, ki niso izražene v eurih, navedene v določeni lokalni valuti?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:

V kateri lokalni valuti so lahko navedene cene iz člena 2, točka 18, in člena 23(1), drugi in tretji stavek, Uredbe št. 1008/2008, če letalski prevoznik s sedežem v državi članici (v tem primeru v Nemčiji) v razmerju do potrošnikov na spletu oglašuje in ponuja zračni prevoz s krajem odhoda leta v drugi državi članici (v tem primeru v Združenem kraljestvu)?

Ali je v zvezi s tem pomembno, da letalski prevoznik za ponudbo uporablja spletni naslov z nacionalno vrhnjo domeno države članice (v tem primeru www.germanwings.de), iz katerega je razvidna država članica njegovega sedeža, in da je potrošnik v tej državi članici?

Ali je pomembno, da vsi ali pretežni del letalskih prevoznikov sporne cene prikazujejo v lokalni valuti, ki velja v kraju odhoda leta?“

Vprašanji za predhodno odločanje

20 Predložitveno sodišče z vprašanjema, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 23(1) Uredbe št. 1008/2008 v povezavi s členom 2, točka 18, te uredbe razlagati tako, da lahko pri navedbi letalskih prevoznin za letalske prevoze v Skupnosti letalski prevozniki, ki teh prevoznin ne objavijo v eurih, prevoznine navajajo v kateri koli lokalni valuti po lastni izbiri. Če je odgovor nikalen, želi predložitveno sodišče izvedeti, ali so lahko v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, v katerem letalski prevoznik, ki ima sedež v državi članici, katere valuta je euro, na spletu ponuja zračni prevoz s krajem odhoda zadevnega leta v drugi državi članici, katere valuta ni euro, letalske prevoznine navedene – če niso navedene v eurih – v valuti, ki je zakonito plačilno sredstvo v zadnjenavedeni državi članici.

21 Za odgovor na ti vprašanji je treba opozoriti, prvič, da člen 23(1) Uredbe št. 1008/2008 določa, da morajo letalski prevozniki, kadar ponujajo zračni prevoz z letališč na ozemlju države članice, vedno navesti končno ceno, ki vključuje zlasti letalsko prevoznino. Drugič, člen 2, točka 18, navedene uredbe, ki pojem „letalske prevoznine“ opredeljuje kot cene, izražene v eurih ali lokalni valuti, ki jih morajo potniki plačati letalskim prevoznikom ali njihovim zastopnikom ali drugim prodajalcem kart za zračni prevoz, in kakršne koli pogoje, pod katerimi te cene veljajo, vključno s plačili in pogoji, ki so ponujeni agenciji in drugim pomožnim službam, določa, da se te cene izrazijo „v eurih ali lokalni valuti“.

22 Vendar besedilo teh določb ne vsebuje nobenega pojasnila o tem, v kateri lokalni valuti bi letalski prevozniki morali navesti letalske prevoznine, kadar jih ti prevozniki ne izrazijo v eurih.

23 V teh okoliščinah je treba opozoriti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča za razlago določbe prava Unije treba upoštevati ne le njeno besedilo, ampak tudi cilje, ki jih uresničuje ureditev, katere del je, in zgodovino nastanka te ureditve (glej v tem smislu sodbo z dne 11. julija 2018, E LATS, C-154/17, EU:C:2018:560, točka 18 in navedena sodna praksa).

24 Glede ciljev, ki se uresničujejo s členom 23(1) Uredbe št. 1008/2008 v povezavi s členom 2, točka 18, navedene uredbe, je iz naslova te prve določbe in iz njene vsebine jasno razvidno, da je njen cilj predvsem zagotoviti obveščanje in preglednost cen zračnih prevozov z letališč na ozemlju držav članic in s tem prispevati k varstvu strank, ki uporabljajo te storitve (sodba z dne 6. julija 2017, Air Berlin, C-290/16, EU:C:2017:523, točka 30 in navedena sodna praksa).

25 Kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 47 sklepnih predlogov, ta preglednost cen zagotavlja bolj zdravo konkurenco med letalskimi prevozniki, saj zlasti nekaterim letalskim prevoznikom preprečuje, da bi na začetku transakcije navedli nepopolno ceno in šele tik pred njenim zaključkom dodali različna doplačila.

26 Poleg tega je v uvodni izjavi 16 Uredbe št. 1008/2008 navedeno, da bi stranke morale imeti možnost učinkovite primerjave cen zračnih prevozov različnih letalskih prevoznikov in da bi zato morali biti v končne cene, ki jih stranka plača za zračne prevoze za potovanja z letališč na ozemlju Evropske unije, vedno vključeni vsi davki, prispevki in pristojbine.

27 Iz tega sledi, da je cilj člena 23(1) Uredbe št. 1008/2008 v povezavi s členom 2, točka 18, te uredbe in ob upoštevanju njene uvodne izjave 16 zagotoviti preglednost cen, tako da so vsi elementi končne cene, vključno z letalsko prevoznino, navedeni tako, da se zagotovi ne le bolj zdrava konkurenca med letalskimi prevozniki, temveč tudi možnost, da stranka kadar koli, učinkovito in v celoti primerja cene, ki jih ponujajo različni letalski prevozniki za enako storitev. Namen Uredbe št. 1008/2008 je tako stranki zagotoviti, da lahko oceni višino končne cene, ki jo za enako storitev ponujajo različni letalski prevozniki.

28 Treba pa je ugotoviti, da bi bil ta cilj učinkovite primerjave cen ogrožen, če bi bilo treba člen 23(1) Uredbe št. 1008/2008 v povezavi s členom 2, točka 18, te uredbe razlagati tako, da svoboda letalskih prevoznikov določiti valuto, v kateri navajajo letalske prevoznine za letalske prevoze v Skupnosti, nikakor ni omejena.

29 Posledica take razlage bi namreč bila, da bi se različnim letalskim prevoznikom omogočilo, da po potrebi za enake storitve navajajo letalske prevoznine v različnih valutah, ne da bi imele zvezo s ponujeno storitvijo ali s stranko. Tak položaj bi lahko ne samo zavedel slednjo glede dejanskih cen, temveč bi ji tudi otežil učinkovito primerjavo cen, ki jih ponujajo različni letalski prevozniki.

30 Glede zgodovine nastanka zadevnih določb je treba opozoriti, da je člen 2, točka 18, Uredbe št. 1008/2008 nadomestil člen 2(a) Uredbe Sveta (EGS) št. 2409/92 z dne 23. julija 1992 o prevozninah in tarifah za zračni prevoz (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 7, zvezek 1, str. 427), ki se je nanašal na „cene, izražene v ekujih ali lokalni valuti“.

31 V zvezi s tem je treba poudariti, da eku ni bil lokalna valuta, temveč skupni standard, katerega uporaba je na splošno samo omogočila boljšo primerjavo cen, tako da je navedba cen letalskih prevoznin v ekujih s strani letalskih prevoznikov zadevnim strankam primerjavo cen olajšala.

32 Čeprav je zakonodajalec Unije izraz „eku“ nadomestil z izrazom „euro“, tako da odslej člen 2, točka 18, Uredbe št. 1008/2008 letalskim prevoznikom omogoča izbiro pri navedbi letalskih prevoznin za letalske prevoze znotraj Skupnosti „v eurih ali v lokalni valuti“, logika, na kateri ta določba temelji, ostane nespremenjena.

33 Kot je namreč generalni pravobranilec v bistvu poudaril v točki 32 sklepnih predlogov, na eni strani iz uvodnih izjav 2 in 6 ter iz člena 2 Uredbe Sveta (ES) št. 1103/97 z dne 17. junija 1997 o nekaterih določbah v zvezi z uvajanjem eura (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 10, zvezek 1, str. 81) ter na drugi strani iz uvodne izjave 2 in člena 2 Uredbe Sveta (ES) št. 974/98 z dne 3. maja 1998 o uvedbi eura (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 10, zvezek 1, str. 111) izrecno izhaja, da je od 1. januarja 1999 eku prenehal označevati evropsko valuto in ga je nadomestil euro.

34 Zato je treba euro obravnavati kot referenčno valuto, katere uporaba s strani letalskih prevoznikov za navedbo letalskih prevoznin lahko enako kot eku zagotavlja boljšo primerjavo cen, zlasti ker predstavlja valuto, veljavno v 19 od 28 držav članic, in je zato verjetno, da jo bo poznalo veliko število ljudi.

35 V tem okviru se ne sme dopustiti, da bi letalski prevozniki z odločitvijo, da letalske prevoznine za letalske prevoze znotraj Skupnosti objavijo v drugi valuti, ki ni euro, zadevnim strankam otežili ali v praksi celo onemogočili primerjavo cen, saj bi bil sicer bistveno ogrožen cilj učinkovite primerjave cen, ki mu sledi člen 23(1) Uredbe št. 1008/2008, in bi bil zato tej odločbi odvzet velik del polnega učinka.

36 V zvezi s tem je treba dodati, kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 64 sklepnih predlogov, da bi bila učinkovita primerjava cen olajšana, če bi letalski prevozniki navajali letalske prevoznine v lokalni valuti, ki je objektivno povezana s ponujeno storitvijo.

37 Iz sodne prakse Sodišča pa izhaja, da je treba kraj odhoda in kraj prihoda zadevnega leta iz istega razloga šteti za kraj, v katerem je bila opravljena glavna storitev (glej v tem smislu sodbo z dne 7. marca 2018, flightright in drugi, C-274/16, C-447/16 in C-448/16, EU:C:2018:160, točka 68), saj gre za kraje, v katerih se izvajanje teh storitev začne oziroma konča.

38 Lokalno valuto, ki je zakonito plačilno sredstvo v državi članici, kjer je kraj odhoda ali kraj prihoda zadevnega leta, je treba torej obravnavati kot tesno povezano s ponujeno storitvijo.

39 Iz vseh zgoraj navedenih ugotovitev izhaja, da je treba člen 23(1) Uredbe št. 1008/2008 v povezavi s členom 2, točka 18, te uredbe razlagati tako, da morajo pri navedbi letalskih prevoznin za letalske prevoze v Skupnosti letalski prevozniki, ki teh prevoznin ne objavijo v eurih, izbrati lokalno valuto, ki je objektivno povezana s ponujeno storitvijo. To velja zlasti za valuto, ki je zakonito plačilno sredstvo v državi članici kraja odhoda ali prihoda zadevnega leta.

40 Tako so lahko v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, v katerem letalski prevoznik, ki ima sedež v državi članici, v kateri je euro zakonito plačilno sredstvo, na spletu ponuja zračni prevoz s krajem odhoda zadevnega leta v drugi državi članici, v kateri je zakonito plačilno sredstvo valuta, ki ni euro, letalske prevoznine – če niso navedene v eurih – navedene v valuti, ki je zakonito plačilno sredstvo v zadnjenavedeni državi članici.

Stroški

41 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Člen 23(1) Uredbe (ES) št. 1008/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. septembra 2008 o skupnih pravilih za opravljanje zračnih prevozov v Skupnosti v povezavi s členom 2, točka 18, te uredbe je treba razlagati tako, da morajo pri navedbi letalskih prevoznin za letalske prevoze v Skupnosti letalski prevozniki, ki teh prevoznin ne objavijo v eurih, izbrati lokalno valuto, ki je objektivno povezana s ponujeno storitvijo. To velja zlasti za valuto, ki je zakonito plačilno sredstvo v državi članici kraja odhoda ali prihoda zadevnega leta.

Tako so lahko v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, v katerem letalski prevoznik, ki ima sedež v državi članici, v kateri je euro zakonito plačilno sredstvo, na spletu ponuja zračni prevoz s krajem odhoda zadevnega leta v drugi državi članici, v kateri je zakonito plačilno sredstvo valuta, ki ni euro, letalske prevoznine – če niso navedene v eurih – navedene v valuti, ki je zakonito plačilno sredstvo v zadnjenavedeni državi članici.

Podpisi